

Σωκράτης Φάμελλος, Ομιλία για το 25ο Εθνικό Συνέδριο Ενέργειας
«Ενέργεια και Ανάπτυξη 2021» IENE

Καλό μήνα και καλή σας ημέρα

Με μεγάλη μου χαρά χαιρετίζω το σημερινό συνέδριο που διοργανώνει το Ινστιτούτο Ενέργειας Νοτιοανατολικής Ευρώπης, ένα Ινστιτούτο με σημαντική ερευνητική εμπειρία και έργο στον τομέα της ενέργειας.

Το θέμα που συζητάμε αναμφίβολα είναι πολύ κρίσιμο.

Η διαδικασία της μετάβασης στην κλιματική ουδετερότητα, τα θέματα του ενεργειακού κόστους και του κόστους ζωής, η ανταγωνιστικότητα και η βιωσιμότητα της χώρας μας, η επόμενη ημέρα της ζωής μας εξαρτώνται από αυτή τη συζήτηση.

Ελπίζω και πιστεύω να συμβάλει και η συζήτησή μας και το συνέδριό σας σε αυτό το καθοριστικό πεδίο πολιτικής της χώρας μας.

Θα ήθελα πολύ σήμερα να μπορούσαμε να συζητήσουμε για τον τεράστιο μετασχηματισμό του ενεργειακού μας συστήματος και τον τρόπο που παράγουμε ενέργεια, ακολουθώντας το πλαίσιο της Πράσινης Συμφωνίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ώστε να μεταβούμε σε μία κλιματικά ουδέτερη οικονομία το 2050 ή και νωρίτερα γιατί η COP της Γλασκώβης έστειλε το μήνυμα ότι αργούμε υπερβολικά και επικίνδυνα.

Και να έχουμε μπροστά μας προτάσεις αλλά και εισήγηση για νέο ΕΣΕΚ σε εναρμόνιση με την πολιτική “Fit for 55”, για μείωση δηλαδή των εκπομπών μας κατά 55% έως το 2030.

Θα ήταν αναγκαίο επίσης μέχρι σήμερα να έχει εμπνεύσει και κινητοποιήσει την ελληνική κοινωνία και παραγωγή η συζήτηση για το νέο κλιματικό νόμο, που όμως με μεγάλη καθυστέρηση και πολύ μέτρια χαρακτηριστικά κατέθεσε η κυβέρνηση, χωρίς να έχει αποκαλύψει μέχρι σήμερα πρόθεση ευρείας συζήτησης και «κοινωνικής συμμετοχής».

Και οφείλω να πω ότι στα ανωτέρω, η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ είχε ήδη αναλάβει μεταρρυθμίσεις και άφησε παρακαταθήκη.

Όμως σήμερα τα πράγματα είναι πολύ διαφορετικά.

Σήμερα, 1^η Δεκεμβρίου, η Ελλάδα κατακτά μία αρνητική πρωτιά, αφού στέφεται για μία ακόμη φορά πρωταθλήτρια ακρίβειας στη χονδρεμπορική τιμή ηλεκτρικής ενέργειας στην Ευρώπη για το μήνα Νοέμβριο, 228,87 ευρώ ανά MWh.

Ήμασταν δυστυχώς πάλι πρώτοι και τον περασμένο Αύγουστο με 121,72 ευρώ/MWh.

Τα «επιτεύγματα» αυτά, αποδεικνύουν ενδογενή προβλήματα στην ελληνική αγορά και την ευθύνη της κυβέρνησης.

Αποτυπώνονται ήδη στους λογαριασμούς ρεύματος και οδηγούν σε υπέρογκες επιβαρύνσεις.

Θέτουν σε αμφισβήτηση τη βιωσιμότητα πλέον των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων.

Παρά τα αποσπασματικά και ελλιπή μέτρα επιδότησης, όπου τα εννιά (9) ευρώ έγιναν δεκαοκτώ (18) και στη συνέχεια τριάντα εννιά (39), κατόπιν εορτής, αποδεικνύοντας ότι η κυβέρνηση δεν έχει εικόνα του πραγματικού προβλήματος.

Οι καταναλωτές χαμηλής τάσης, που θα χρειαστεί να καταναλώσουν περισσότερο ρεύμα το Δεκέμβριο, θα δουν στους λογαριασμούς τους τριπλασιασμό του κόστους ρεύματος.

Οι αγρότες παραμένουν εκτός μέτρων, όπως και οι ΔΕΥΑ, ενώ οι επαγγελματίες έχουν κάθε μήνα 1.000 με 1.500 επιπλέον κόστος και θα μετακυλίσουν τις υπέρογκες αυξήσεις στους καταναλωτές.

Έχει νομίζω τέλος αξία να σημειώσουμε σε αυτό το σημείο ότι το κόστος ηλεκτρικής ενέργειας την περίοδο 2015-2019, επί ΣΥΡΙΖΑ, δεν αυξήθηκε ούτε κατά ένα ευρώ αλλά μειώθηκε μεσοσταθμικά κατά 12%, σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat, κάτι πολύ σημαντικό όταν μιλάμε για ανάπτυξη.

Την ίδια στιγμή οι βιομηχανίες -καταναλωτές μέσης τάσης- εκπέμπουν SOS με 4πλασιασμό των τιμών της ηλεκτρικής ενέργειας και 5πλασιασμό των τιμών του φυσικού αερίου. Η ΕΒΙΚΕΝ προχθές δημοσιοποίησε για τις βιομηχανίες και βιοτεχνίες Μέσης Τάσης μια αύξηση κόστους ρεύματος 150 εκατ. ευρώ ανά μήνα. Δηλαδή αύξηση κόστους παραγωγής από 20 έως 40%.

Ακόμα και το «μέτρο» αναστολής ή απαλλαγής της βιομηχανίας καθυστερεί αλλά δεν ελαφρύνει ουσιαστικά την παραγωγή. Στις 10 Νοεμβρίου, κος Σκρέκας ανακοίνωσε αναστολή πληρωμής των ΥΚΩ για ενεργοβόρες επιχειρήσεις, που είναι απλά μεταφορά της υποχρέωσης στο μέλλον. Διαβάσαμε και ακούμε ακόμα ότι η αναστολή μπορεί να γίνει απαλλαγή, αλλά υπάρχουν και δημοσιεύματα για [έλλειμμα του ΕΛΥΚΩ ύψους 110 εκατ. ευρώ](#)

Κανείς και καμία δεν θα ήθελε μία νέα χρεωκοπία, όπως του ΕΛΑΠΕ πέρυσι μετά τις επιλογές της ΝΔ και του κ.Χατζηδάκη. Υπενθυμίζω ότι η κυβέρνηση του ΣΥΡΙΖΑ κατάφερε, μέσα σε μνημόνιο, να αποδώσει 360 εκατ. ευρώ για τα ΥΚΩ 2012-2015, ώστε να μην επιβαρυνθούν οι καταναλωτές.

Απέναντι σε αυτό το ράλι ακρίβειας η κυβέρνηση διατείνεται ότι πρόκειται για μία διεθνή και ευρωπαϊκή κρίση. Είναι μόνο έτσι;

Πράξη πρώτη, οι αυξήσεις της ΔΕΗ το Σεπτέμβριο του 2019 (15-20%, κόστος 500 εκατ. ευρώ στα νοικοκυριά και στις επιχειρήσεις). Η αύξηση αυτή εξαφάνισε τη μείωση του ΦΠΑ επί ΣΥΡΙΖΑ από 13% στο 6% στην ενέργεια, και ξεκίνησε τις αυξήσεις σε όλη την αγορά.

Ακολούθησε η αισχροκέρδεια των προμηθευτών το μεγαλύτερο μέρος του 2020 όπου, όταν για παράδειγμα τον Απρίλιο του 2020 η ΔΕΗ αγόραζε 28 ευρώ ανά μεγαβατώρα και πουλούσε 110 ευρώ ανά μεγαβατώρα.

Η Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας (ΡΑΕ), σε απάντησή της σε σχετική ερώτηση του ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ, περιορίζεται στο αναφέρει απλά ότι: *αυτό δεν μπορεί παρά να ήταν συγκυριακό και για πολύ περιορισμένο αριθμό ημερών*

Και ενώ ο πρώην Υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Κωστής Χατζηδάκης, όμνυε στον ανταγωνισμό που θα έλυσε όλα τα προβλήματα της αγοράς, κάποιοι έβγαλαν πολλά εκατομμύρια ευρώ με την εκκίνηση εφαρμογής του Target Model.

Ούτε η κυβέρνηση ούτε η ΡΑΕ έχουν απαντήσει για τα παιχνίδια εκατομμυρίων στην αγορά εξισορρόπησης.

Πως τα 19,74 ευρώ/MWh την 5^η εβδομάδα έγιναν 41,79 και την επόμενη έπεσαν στα 8,48. Οι απώλειες εκτιμώνται για τους τελικούς καταναλωτές άνω των 100 εκατ. ευρώ, αλλά αυτό μάλλον δεν το είδαν ούτε το ΥΠΕΝ ούτε η ΡΑΕ.

Το κόστος εξισορρόπησης στην ελληνική αγορά ενέργειας είναι υπερδιπλάσιο σε σχέση με τις ευρωπαϊκές αγορές ενώ πληθαίνουν οι καταγγελίες για χειραγώγηση τιμών και για ολιγοπώλιο στην αγορά ηλεκτρικής ενέργειας (ΕΒΙΚΕΝ).

Η κυβέρνηση της ΝΔ έχει αποδειχθεί απροετοίμαστη, ενώ η ελληνική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας είναι χωρίς ρύθμιση και έλεγχο, ολιγοπωλιακή και χωρίς μηχανισμούς αντιστάθμισης κινδύνου, όπως είναι τα διμερή και τα προθεσμιακά συμβόλαια, που είναι βασικά εργαλεία του Μοντέλου-Στόχου (Target Model).

Και για αυτό το θέμα έχουμε καταθέσει ερώτηση Κοινοβουλευτικού Ελέγχου.

Μπροστά σε όλα αυτά, μάς ανησυχεί ότι η Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας και η Επιτροπή Ανταγωνισμού, κωφεύουν και εγγράφως δηλώνουν ότι συστήνουν ομάδα εργασίας, ενώ η αγορά κυριολεκτικά φλέγεται.

Αν η κυβέρνηση και οι ρυθμιστικές αρχές είχαν κάνει αποτίμηση του νέου μοντέλου θα είχαν εντοπίσει ότι έχουμε υπερβάλλον κόστος και σε σχέση με τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές αγορές, με εκτίμηση ότι υπερβαίνει σε κόστος καταναλωτή τα 400 εκατ. ευρώ το χρόνο.

Ποιοι στόχοι θα έπρεπε να είναι όμως οι οδηγοί μας προς την Πράσινη Μετάβαση; Για να γίνει κατανοητή η πρότασή μας θα αξιοποιήσω τις κεντρικές στρατηγικές κατευθύνσεις που είχαμε υιοθετήσει ως κυβέρνηση.

Πρώτον : *Η εξασφάλιση επάρκειας και ασφάλειας εφοδιασμού για το σύνολο της χώρας συμπεριλαμβανομένων των νησιών, μέσω σύγχρονων υποδομών και αποτελεσματικών διασυνδέσεων.*

Το ΕΣΕΚ του 2018 περιλάμβανε το στρατηγικό σχέδιο μετάβασης στην πράσινη ενέργεια καθώς και την ολοκλήρωση ηλεκτρικών διασυνδέσεων που είχαν κολλήσει τις προηγούμενες δεκαετίες. Τα μεγαλύτερα έργα διασύνδεσης που τρέχουν τώρα, που ευτυχώς συνεχίζει η κυβέρνηση ΝΔ, της διπλής διασύνδεσης της Κρήτης είναι έργα που ωρίμασαν, συμβασιοποιήθηκαν και ξεκίνησαν επί κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ.

Όσον αφορά την ασφάλεια εφοδιασμού και την επάρκεια του ενεργειακού μας συστήματος, πολύ φοβόμαστε ότι υπάρχει ζήτημα που έχει εντοπίσει ο ΑΔΜΗΕ, περιμένουμε μάλιστα να πραγματοποιηθεί μία σχετική σύσκεψη με το ΥΠΕΝ, τους Διαχειριστές κτλ από την προηγούμενη εβδομάδα η οποία όμως αναβάλλεται.

Φαίνεται ότι η «πράσινη» κυβέρνηση του κ. Μητσοτάκη κοιτάει πώς θα βάλει τελικά στο σύστημα αντί για να αποσύρει λιγνιτικές μονάδες για να μην έχουμε μπλακ άουτ, όπως έκανε τον Αύγουστο την περίοδο του καύσωνα που ενέταξε στο σύστημα την Μεγαλόπολη 3.

Δεν μπορώ όμως σε αυτό το σημείο να μην αναφερθώ στην επιλογή της κυβέρνησης Μητσοτάκη στην πρόσδεση της Ελλάδας στο ορυκτό φυσικό αέριο στην ηλεκτροπαραγωγή.

Η ψεύτικη απολιγνιτοποίηση που εξήγγειλε πριν από δύο χρόνια ο κος Μητσοτάκης από το βήμα του ΟΗΕ, αφού δεν πρόκειται για απανθρακοποίηση για αντικατάσταση δηλαδή των λιγνιτικών μονάδων της ΔΕΗ με Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας αλλά για αντικατάστασή τους με

μονάδες ορυκτού, εισαγόμενου και ακριβού πλέον φυσικού αερίου, δεσμεύει την Ελλάδα για δεκαετίες στο φυσικό αέριο.

Εν αμφιβόλω τίθεται πλέον, λόγω κόστους, η πρόσβαση όλων των πολιτών στην ηλεκτρική ενέργεια, καθώς και η επάρκεια του ενεργειακού μας συστήματος, ένα ζήτημα που δυστυχώς θα μάς απασχολήσει έντονα τον χειμώνα που έχουμε μπροστά μας.

Για να μην αναφερθώ στις παλινωδίες «κλεισίματος» των λιγνιτικών μονάδων τελικά αλλάζει διαρκώς από το 2023 στο 2025 και εσχάτως στο 2028.

Δεύτερον

Η διασφάλιση ότι τα ενεργειακά προϊόντα και υπηρεσίες διατίθενται σε αγορές που λειτουργούν με διαφάνεια και σύμφωνα με τους κανόνες του ανταγωνισμού.

Είναι δυστυχώς προφανές ότι αυτή η αρχή δεν ακολουθείται καθόλου από την κυβέρνηση ΝΔ, υποβαθμίζεται και ο έλεγχος και οι ανεξάρτητες αρχές, ενώ υπάρχει και σοβαρό θέμα στελέχωσης της ΡΑΕ. Θυμίζω ότι το θεσμικό πλαίσιο για τις Ανταγωνιστικές διαδικασίες των ΑΠΕ καταρτίστηκε επί ΣΥΡΙΖΑ και οδήγησε σε χαμηλότερες τιμές.

Τρίτον

Η στήριξη των περιφερειών της χώρας μέσω της αποκεντρωμένης παραγωγής αλλά και της συμμετοχής των καταναλωτών (νοικοκυριών, επιχειρήσεων, δήμων και ενεργειακών κοινοτήτων) στο σύνολο των ενεργειακών αγορών.

Ενώ η κυβέρνηση του ΣΥΡΙΖΑ νομοθέτησε και παρέδωσε ένα αναπτυξιακό «εργαλείο» για την ενεργό εμπλοκή των τοπικών κοινωνιών στην παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, η κυβέρνηση της ΝΔ από όταν ανέλαβε κάνει ό,τι περνάει από το χέρι της ουσιαστικά για να αποκτήσουν χώρο και δυναμική οι ενεργειακές κοινότητες.

Πάγωσε τη χρηματοδότηση που είχαμε προβλέψει μέσω του ΕΠΑνεΚ ύψους 25 εκατ. ευρώ, αφαίρεσε την προτεραιότητα σύνδεσης στο δίκτυο,

τις ενέταξε στις διαγωνιστικές διαδικασίες και γενικά αντί να λύσει προβλήματα όπως διατείνεται με πρόσφατες ρυθμίσεις (νομοσχέδιο ενεργειακής απόδοσης) φοβόμαστε ότι πάει να αλλάξει ριζικά των χαρακτήρα των ΕΚΟΙΝ.

Αποτέλεσμα της επιλογής της κυβέρνησης ΝΔ να μην εμπλακούν ενεργά οι τοπικές κοινωνίες στην Πράσινη Μετάβαση,

Σε συνδυασμό με το χάος των χωροθετήσεων ΑΠΕ, την υπερθέρμανση της αγοράς που προκάλεσε η δήθεν «απλοποίηση» της αδειοδοτικής διαδικασίας έργων ΑΠΕ, το αποτέλεσμα είναι να έχουμε πια πολλές συγκρούσεις που «δυναμιτίζουν» καθαυτήν την Πράσινη Μετάβαση ειδικά με όρους δημοκρατίας και κοινωνική δικαιοσύνης και συναίνεσης.

Οι συγκρούσεις εντείνονται και από την έλλειψη Ειδικού Χωροταξικού Πλαισίου για τις ΑΠΕ και Ειδικών Περιβαλλοντικών Μελετών που είχαν εκκινήσει επί κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ και που θα μπορούσαν να εγγυηθούν την ανάπτυξη έργων ΑΠΕ με ξεκάθαρους κανόνες και όρους ασφάλειας δικαίου τόσο για τους πολίτες όσο και για τους επενδυτές.

Τέταρτο

Η ριζική αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας και η προστασία των ευάλωτων καταναλωτών

Πρέπει να είναι σαφές ότι η Πράσινη Μετάβαση δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί για λίγους, όπως και ότι δεν πρέπει να επιτρέψουμε να λειτουργήσει ως όχημα εμβάθυνσης και δημιουργίας νέων ανισοτήτων. Οι Ενεργειακές Κοινότητες ήταν ένα εργαλείο που είχαμε σχεδιάσει και για την καταπολέμηση της ενεργειακής φτώχειας, που δυστυχώς βλέπουμε πως θα ενταθεί εξαιτίας των υπέρογκων αυξήσεων στο ρεύμα και στο φυσικό αέριο.

Είχαμε μάλιστα προτείνει στην κυβέρνηση να αξιοποιήσει κονδύλια από το Ταμείο Ανάκαμψης ώστε κάθε Δήμος να συστήσει Ενεργειακή Κοινότητα και με αυτόν τον τρόπο να μπορεί να συμψηφίζει και με την κατανάλωση ευάλωτων πολιτών που δυστυχώς δεν εισακούστηκε από τη Βουλή.

Ο κος Σκρέκας είχε εξαγγείλει μάλιστα κάποιο πρόγραμμα ύψους 100 εκατ. ευρώ για ΕΚΟΙΝ από τους Δήμους το οποίο βέβαια δεν έχουμε δει ακόμη, όπως και δεν έχει επαναληφθεί κάποια εξαγγελία.

Το Ταμείο Επανάσυνδέσεων που δημιούργησε η κυβέρνηση του ΣΥΡΙΖΑ για την επανασύνδεση των ευάλωτων νοικοκυριών, έως τον Αύγουστο του 2019, διέθεσε πάνω από 24,5 εκατ. ευρώ από τον Κρατικό Προϋπολογισμό και είχαν επωφεληθεί του μέτρου 6.488 νοικοκυριά, ενώ η κυβέρνηση ΝΔ το συνέχισε μόνο για 1.250 δικαιούχους.

Επίλογος

Πολύ φοβάμαι ότι τα τελευταία 2μιση χρόνια η Ελλάδα κάνει βήματα πίσω και όχι μπροστά στον μεγάλο αυτό μετασχηματισμό στον οποίο μάς καλεί η Πράσινη Μετάβαση.

Όμως εμείς, ως Αξιωματική αντιπολίτευση οφείλουμε να το αποτρέψουμε αυτό, να υποδεικνύουμε στην κυβέρνηση τη σωστή κατεύθυνση για το κοινωνικό σύνολο και το δημόσιο συμφέρον ώστε κανείς να μη μείνει πίσω, να μη μετατραπεί σε μία χαμένη ευκαιρία για την ελληνική οικονομία το Ταμείο Ανάκαμψης και ώστε η Πράσινη Μετάβαση να γίνει κτήμα και υπόθεση των πολλών.